

Receive Date:
6/6/2023

Accept Date:
20/9/2023

**Research
Article**

Vol.20, No.2, Serial 38

Autumn & Winter
2023-24

pp.: 74-87

Investigating The Effect Of Happiness Based On The Life Of The Prophet And Imams On The Academic Conflict And Interpersonal Problems Of Students

DOI: 10.22070/TLR.2024.17722.1426

**Elham SheykhSamani¹, Mahdi Mahmodi^{2*}, Mohammad Sarmadi³,
Hamid Maleki⁴**

1. *Phd student of Payam Noor university of Tehran, Iran.
Email: m.mohammadi91@aut.ac.ir*
2. *Associate Professor of Payam Noor university of Tehran, Iran.
(Corresponding Author)
Email: mahmodi86@gmail.com*
3. *Professor of Payam Noor university of Tehran, Iran.
Email: sarmadi@pnu.ac.ir
Associate Professor of Payam Noor university of Tehran, Iran.
Email: malki24@gmail.com*

Abstract

In the field of academic conflict, according to research, there are serious challenges not only in Iran but in the entire society, and millions of students drop out almost every year, or in the field of interpersonal problems of students, since the lack of attention to it, it causes negative effects and consequences in the society, therefore, the purpose of this research is to investigate the effect of happiness based on the life of the Prophet and Imams of Athar on the academic conflict and interpersonal problems of students. This research was conducted using a quasi-experimental method with an experimental group and a control group. The community includes all male students of the second secondary school in Najaf Abad city in the academic year 2022-2023. The method of cluster sampling is multi-stage. to measure academic involvement from Zarang questionnaire (2013); And Barkham's (1996) questionnaire was used to measure interpersonal problems. The validity of these two questionnaires was checked and confirmed by subject experts and its reliability was also confirmed by Cronbach's alpha. Covariance analysis was used to analyze the data. The results indicated that happiness based on the life of the Prophet and Imams of Athar has effects on academic conflict and reducing interpersonal problems of students. In other words, following the happiness mechanisms based on the life of the Prophet (PBUH) and Imams of Athar (AS) on all the components of academic engagement (cognitive, motivational and behavioral), had an impact and improved the academic engagement of students. Also, observing happiness mechanisms based on the life of the Prophet (PBUH) and Imams of Athar (PBUH), on all the components of students' interpersonal problems (the component of openness and people-friendliness, openness, consideration of others, aggressiveness, support and participation and dependence), was effective and led to the reduction of students' interpersonal problems. Therefore, by observing happiness mechanisms in classrooms based on Islamic teachings, it is possible to encourage students to do academic activities and be serious about them, as well as to reduce their interpersonal problems.

Keywords: happiness, life of the Prophet and imams of purification, academic conflict, interpersonal problems

بررسی تاثیر شادکامی بر اساس سیره پیامبر(ص) و ائمه(ع) بر درگیری تحصیلی و مشکلات بین فردی دانش آموزان پسر

متوسطه شهر نجف آباد

DOI: 10.22070/TLR.2024.17722.1426

مهدی ابوالقاسمی^{۱*}، کمال نصرتی هشی^۲، محمدرضا درستکار^۳

۱. استادیار گروه آموزش علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، صندوق پستی ۸۸۹-۱۴۶۶۵ تهران، ایران. (نویسنده مسئول)
Email: mah.abolghasemi@gmail.com
۲. استادیار گروه آموزش علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، صندوق پستی ۸۸۹-۱۴۶۶۵ تهران، ایران.
Email: kamalnosrati1367@cfu.ac.ir
۳. آموزگار و کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه پیام نور.
Email: mrdorostkar1375@gmail.com

چکیده

در زمینه درگیری تحصیلی، طبق تحقیقات نه تنها در ایران بلکه در کل جوامع چالش‌های جدی برقرار و میلیون‌ها دانش آموز تقریباً هر ساله ترک تحصیل می‌کنند یا در زمینه مشکلات بین فردی دانش آموزان، از آنجایی که عدم توجه به آن، موجب ایجاد آثار و پیامدهای منفی در جامعه می‌شود، از این رو در پژوهش حاضر هدف بررسی تاثیر شادکامی بر اساس سیره پیامبر(ص) و ائمه اطهار(ع) بر درگیری تحصیلی و مشکلات بین فردی دانش آموزان است. این تحقیق به روش شبه آزمایشی با گروه آزمایش و گروه گواه انجام شد. جامعه آماری شامل کلیه دانش آموزان پسر متوسطه دوم شهرستان نجف آباد در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ می‌باشد. روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای است. برای اندازه‌گیری درگیری تحصیلی از پرسشنامه زرننگ (۱۳۹۱)؛ و برای اندازه‌گیری مشکلات بین فردی از پرسشنامه بارخام (۱۹۹۶) استفاده گردید. روایی این دو پرسشنامه توسط متخصصان موضوعی بررسی و تایید شد و پایایی آن نیز به وسیله آلفای کرانباخ مورد تایید قرار گرفت. برای تحلیل داده‌ها از تحلیل کوواریانس استفاده شد. نتایج بیانگر این بود که شادکامی بر اساس سیره پیامبر و ائمه اطهار دارای تاثیراتی بر روی درگیری تحصیلی و کاهش مشکلات بین فردی دانش آموزان است. به عبارت دیگر، رعایت سازوکارهای شادکامی بر اساس سیره پیامبر(ص) و ائمه اطهار(ع) بر روی همه مولفه‌های درگیری تحصیلی (شناختی، انگیزشی و رفتاری)، تاثیرگذار و موجب بهبود درگیری تحصیلی دانش آموزان شد. همچنین رعایت سازوکارهای شادکامی بر اساس سیره پیامبر(ص) و ائمه اطهار(ع)، بر روی همه مولفه‌های مشکلات بین فردی دانش آموزان (مولفه صراحت و مردم آمیزی، گشودگی، در نظر گرفتن دیگران، پرخاشگری، حمایت‌گری و مشارکت و وابستگی)، تاثیرگذار بود و منجر به کاهش مشکلات بین فردی دانش آموزان شد. بنابراین با رعایت سازوکارهای شادکامی در کلاس‌های درس بر اساس آموزه‌های اسلامی، می‌توان دانش آموزان را به انجام فعالیت‌های درسی و جدیت در آن ترغیب و همچنین به کاهش مشکلات بین فردی آنها پرداخت.

کلیدواژه‌ها: شادکامی، سیره پیامبر و ائمه اطهار، درگیری تحصیلی، مشکلات بین فردی

نشریه علمی

پژوهش‌های آموزش و یادگیری

دوره ۲۰، شماره ۲، پیاپی ۳۸
پاییز و زمستان ۱۴۰۲
صص: ۷۴-۸۷

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۳/۱۶

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۶/۲۹

مقاله پژوهشی

Journal of

Training & Learning Researches

Vol.20, No. 2, Serial 38

Autumn & Winter
2023-24

pp.: 74-87

مقدمه

مفهوم درگیری تحصیلی به کیفیت تلاشی اشاره دارد که دانشجویان صرف فعالیت‌های هدفمند آموزشی خود می‌کنند تا به صورت مستقیم در دستیابی به نتیجه مطلوب نقش داشته باشند (لیننبرینک و پینتریک، ۲۰۰۳).^۱ درگیری تحصیلی، به عنوان یک فراسازه انعطاف پذیر، به تعهد و مشارکت دانش آموزان در مدرسه و فعالیت‌های مرتبط اشاره دارد (لان، ۲۰۲۳)^۲ و فردریکس، بلومفیلد و پاریس، ۲۰۰۴).^۳ درباره درگیری تحصیلی گفته شده است که آن سازه ای است که برای اولین بار جهت درک و تبیین افت و شکست تحصیلی مطرح گردید و به عنوان پایه و اساسی برای تلاش‌های اصلاح‌گرایانه در حوزه تعلیم و تربیت مد نظر قرار گرفت (فردریکس، بلومفیلد و پاریس، ۲۰۰۴).^۴ لذا تعاریف و مدل‌های مختلفی از درگیری تحصیلی ارائه شده است. در الگوی فین^۴ (۱۹۹۸)، درگیری تحصیلی متشکل از دو مولفه عاطفی و رفتاری است (رفتاری مانند پایداری در تکالیف درسی و عاطفی مانند ارزش دهی به تکالیف درسی و یادگیری). با این حال، مروری بر تحقیقات جدیدتر نشان می‌دهد که درگیری تحصیلی سازه ای چند بعدی است که متشکل از مولفه‌های مختلف شناختی، عاطفی و رفتاری است (رشلی و کریستنسون، ۲۰۰۶).^۵ بنابراین درگیری در فعالیت‌های مدرسه یا درگیری تحصیلی پتانسیل خارق‌العاده‌ای به عنوان کانون مداخلات داشته و افزایش آن هدف بسیاری از تلاش‌های اصلاح طلبانه در مدارس برای حل مشکلاتی از قبیل بی‌حوصلگی، بیگانگی با مدرسه، پیشرفت کم، و نرخ بالای اخراج دانش آموزان است (ربانی، طالع‌پسند، رحیمیان‌بوگر و محمدی‌فر، ۱۳۹۶: ۳۸). پژوهش‌های پیشین به طور مداوم ثابت کرده است که مشارکت فعال تحصیلی به طور قابل توجهی به نتایج مطلوب تحصیلی و غیر مدرسه‌ای، مانند پیشرفت تحصیلی و رفاه بهتر کمک می‌کند و از جوانان در برابر ترک تحصیل و رفتارهای مخاطره آمیز مختلف محافظت می‌کند (لان، ۲۰۲۳؛ آلن، کرن، ولا-برودریک، هاتی و واترز، ۲۰۱۸).^۶ با در نظر گرفتن چنین مزایایی، در مراکز آموزشی بایستی با اقدامات لازم و اساسی تدابیری در راستای ارتقای درگیری تحصیلی دانش آموزان صورت پذیرد تا آنها با علاقه و اشتیاق بیشتر به انجام تکالیف و کارهای

تحصیلی درگیر شوند.

در ارتباط با متغیر مشکلات بین فردی^۷ نیز باید اذعان داشت؛ مهارت‌های بین فردی، توانایی فرد برای تعامل موفقیت‌آمیز با دیگران است و روابط بین فردی می‌تواند فرد را از حمایت اجتماعی برخوردار نماید (سان، ۲۰۲۳)^۸ و جیانگ، تیان و زو،^۹ ۲۰۲۰). مهارت روابط میان فردی و اجتماعی به منزله مهارت‌های مجزا و اساسی در میان مهارت‌های زندگی مورد توجه بوده است و اهمیت مهارت روابط میان فردی تا آنجاست که مهارت‌های زندگی را ایجاد روابط میان فردی مناسب و موثر، انجام مسئولیت‌های اجتماعی، تصمیم‌گیری صحیح، حل تعارضات و کشمکش‌ها بدون توسل به اعمالی که به خود یا دیگران صدمه بزنند، تعریف کرده‌اند (فاضلی، ۱۳۹۷). اگر فرد در زمینه مهارت‌های بین فردی عملکرد ضعیف داشته باشد، موجب ایجاد مشکلات بین فردی خواهد بود. لازم به ذکر است که مشکلات بین فردی به عنوان مشکلات مکرر در تعامل یا تلاش برای تعامل با دیگران تعریف می‌شود (هورویتز،^{۱۰} ۱۹۷۹؛ لیری،^{۱۱} ۱۹۵۷) مشکلات بین فردی مسئله‌ای است که در ارتباط با دیگران امکان بروز دارد. به عنوان مثال، ارتباط برقرار کردن دشوار فرد با دیگران یا تلاش‌های عمده فرد در برآورده ساختن نیازهای دیگران به منظور خوشحال سازی آنها می‌باشد. (مک‌اوی، بورگس و نادن،^{۱۲} ۲۰۱۴). یا طبق نظر انگلس، هیدالگو و مندز^{۱۳} (۲۰۰۵)، تجربه مشکلات بین فردی در نوجوانان، به فقدان تعامل‌های بین فردی موفقیت‌آمیز با همسالان و والدین و نیز عدم وجود جرئت ورزی در آنها اطلاق می‌شود. لذا مشکلات بین فردی دارای ابعاد و مولفه‌های مختلفی است؛ بطوریکه طبق پژوهش بارخام، هاردی و استارتاپ^{۱۴} (۱۹۹۶)، صراحت و مردم‌آمیزی، گشودگی، در نظر گرفتن دیگران، پرخاشگری، حمایت‌گری و مشارکت و وابستگی از مولفه‌های مشکلات بین فردی تلقی می‌شود و باید توجه داشت که طبق یافته تحقیقات، مشکلات بین فردی اغلب توسط افرادی که به دنبال روان‌درمانی هستند، گزارش می‌شود (هولتفورت، بنتس، مولر و گراو،^{۱۵} ۲۰۰۶ و کوینلان، دین و کرو،^{۱۶} ۲۰۲۰). در نتیجه شواهد پژوهشی متعدد نشان داده‌اند که تجربه مشکلات بین فردی برای نوجوانان نتایج منفی مانند افت عملکرد تحصیلی، احساس تنهایی، خودکشی، ترک

⁹ Jiang, Tian & Xue

¹⁰ Horowitz

¹¹ Leary

¹² McEvoy, Burgess & Nathan

¹³ Inglés, Hidalgo & Méndez

¹⁴ Barkham, Hardy & Startup

¹⁵ Holtforth, Bents, Mauler & Grawe

¹⁶ Quinlan, Deane & Crowe

¹ Linnenbrink., & Pintrich

² Lan

³ Fredricks, Blumenfeld & Paris

⁴ Finn

⁵ Reschly & Christenson

⁶ Allen, Kern, Vella-Brodrick, Hattie & Waters

⁷ Interpersonal problems

⁸ Sun

پژوهش مک اوی و همکاران (۲۰۱۴)، مشکلات بین فردی موجب دشواری تعامل و ارتباط فرد با دیگران خواهد بود. همچنین طبق نظر انگلس و همکاران (۲۰۰۵)، فقدان تعامل-های بین فردی موفقیت آمیز با همسالان و والدین و نیز عدم وجود جرئت ورزی در آنها ریشه در مشکلات بین فردی دارد. در زمینه درگیری تحصیلی و مشکلات بین فردی دانش

آموزان پژوهش‌هایی انجام شده که به برخی از آنها اشاره می‌شود: ازدری و یوسفی (۱۴۰۱)، در پژوهشی با عنوان «نقش واسطه‌ای خودکارآمدی در رابطه بین ذهن آگاهی و درگیری تحصیلی»، بر اساس یافته‌های پژوهش، نتیجه گرفتند که اساتید و مسئولین دانشگاه می‌توانند درگیری تحصیلی دانشجویان را از طریق ارتقای سطح خودکارآمدی‌های تحصیلی، خلاق و هیجانی و مهارت‌های ذهن آگاهی آنان افزایش دهند. وزیری مهر و سلیمی (۱۴۰۰)، در پژوهش خود با عنوان «مدل‌یابی ساختاری تأثیر امید تحصیلی بر درگیری تحصیلی با نقش میانجی خودکارآمدی تحصیلی»، به این نتیجه دست یافتند که بالا بودن امید تحصیلی دانش‌آموزان عشاير نقش مؤثری در درگیری تحصیلی آنان داشته، بنابراین پیشنهاد می‌گردد، برنامه‌هایی جهت افزایش امید تحصیلی دانش‌آموزان طراحی و اجرا گردد. پیرانی، یاراحمدی، احمدیان و پیرانی (۱۳۹۷)، در پژوهشی با عنوان «مدل ساختاری درگیری تحصیلی بر اساس اهداف پیشرفت و خودتنظیمی با میانجیگری انگیزش تحصیلی در دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه دوم شهر ایلام»، به این نتیجه رسید که شناسایی متغیرهای هم‌بسته با درگیری تحصیلی می‌تواند به دست اندرکاران آموزش و پرورش کمک کند، برنامه‌ها و محیط‌های آموزشی را به گونه‌ای ترتیب دهند که سبب اتخاذ هدف‌های پیشرفت تحصیلی مطلوب، گسترش مهارت‌های خودتنظیمی و ایجاد انگیزش در دانش‌آموزان، و به دنبال آن، درگیری تحصیلی بالاتر و بهتر ساختن برون‌دادهای تربیتی شود. رضایی ورمزبار، سعدی پور، ابراهیمی قوم، دلاور و اسدزاده (۱۳۹۷)، در پژوهشی تحت عنوان «الگوی ساختاری نقش میانجی سرمایه‌های تحولی درونی و سرمایه روان‌شناختی در پیوند بین سرمایه‌های تحولی بیرونی و درگیری تحصیلی دانش‌آموزان»، نشان دادند که با افزایش سرمایه‌های تحولی درونی و سرمایه روان‌شناختی می‌توان شرایط ایجاد درگیری تحصیلی دانش‌آموزان را فراهم ساخت. در پژوهش اریکسن و برو^۲ (۲۰۲۲)، با عنوان «بررسی پیوندهای شایستگی‌های اجتماعی-عاطفی: بهزیستی عاطفی و درگیری تحصیلی در میان نوجوانان»، یافته‌ها از این ایده حمایت می‌کنند که بهزیستی عاطفی با درگیری

زودهنگام مدرسه، بیکاری، روابط ناکارآمد با والدین و سوء مصرف مواد را در پی دارد (انگلس و همکاران، ۲۰۰۵). با توجه به تأثیرات منفی مشکلات بین فردی در زندگی نوجوانان، شایسته است در مدارس تدابیری در جهت بهبود روابط اجتماعی و کاهش مشکلات بین فردی دانش‌آموزان اتخاذ گردد.

علاو بر این انتظار می‌رود در مدارس میزان درگیری تحصیلی دانش‌آموزان به فعالیت‌های درسی و آموزشی ارتقاء یابد و مشکلات بین فردی آنها کاهش یابد، با این حال مطالعه وضع موجود نشان می‌دهد در این زمینه کاستی‌های زیادی وجود دارد. برای مثال در زمینه درگیری تحصیلی، تحقیقات نشان می‌دهد، نه تنها در ایران بلکه جامعه جهانی با چالش جدی مواجه است. بطوریکه طبق گزارش سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد (یونسکو)، سپری کردن مقاطع تحصیلی در مدرسه و مدارج علمی همچنان یک چالش جهانی است و میلیون‌ها دانش‌آموز تقریباً هر ساله ترک تحصیل می‌کنند و تعداد زیادی از دانش‌آموزان احساس بی‌حوصلگی، بی‌انگیزگی کرده و به دنبال جدایی از زندگی تحصیلی مدرسه هستند (یونسکو،^۱ ۲۰۲۱) این دانش‌آموزان جدا شده با پیامدهای نامطلوب زیادی مواجه می‌گردند. یا طبق پژوهش بیات و ملاحشاهی (۱۴۰۱)، بازماندگی از تحصیل و ترک تحصیل یکی از اصلی‌ترین چالش‌های نظام آموزش و پرورش ایران است که در سال‌های اخیر به ویژه پس از همه‌گیری کوید-۱۹ و غیر حضوری شدن آموزش‌ها رشد چشمگیری داشته است. طبق آخرین آمارهای اعلامی از سوی وزارتخانه آموزش و پرورش در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ هر چند تلاش‌هایی برای جذب بازماندگان و تارکان از تحصیل شده است، اما همچنان بیش از ۹۱۱ هزار نفر در سنین ۶ تا ۱۷ سال از تحصیل بازمانده‌اند و ۲۷۹ هزار دانش‌آموز نیز ترک تحصیل کرده‌اند. در زمینه مشکلات بین فردی دانش‌آموزان نیز باید اذعان داشت که عدم توجه به این مسئله در بین دانش‌آموزان موجب ایجاد آثار و پیامدهای منفی خواهد شد. بطوریکه طبق پژوهش احمدیان و همکاران (۱۴۰۱)، بی‌توجهی به حل مشکلات موجود در زمینه مهارت‌های بین فردی خساراتی جبران‌ناپذیر در سطوح مختلف جامعه وارد می‌کند. مشکلات موجود در جامعه مانند برقراری روابط نامناسب در سطح خانواده و پیامدهای آن، استفاده نامناسب از وسایل ارتباط جمعی، از بین رفتن حریم خصوصی یا تجاوز به حریم خصوصی دیگران و آسیب‌های اجتماعی دیگر مانند طلاق، ریشه در عدم وجود مهارت کافی در حوزه روابط میان-فردی و اجتماعی دارند. یا مطابق

² Eriksen & Bru¹ Unesco

مشکلات بین فردی و احساس تنهایی دانش آموزان را کاهش داد. بیگی، مکوند حسینی، سیادت و دولتی (۱۳۹۸)، در پژوهشی با عنوان «بررسی روابط علی مشکلات بین فردی، هیجانی - رفتاری و شادکامی در دانش آموزان ابتدایی»، نشان دادند که تقویت روابط بین فردی موثر با دیگر همسالان و آموزش مدیریت عواطف در مواجهه با مشکلات، ممکن است با تقویت شادکامی و بهزیستی دانش آموزان همراه باشد. در پژوهش ستایشی اظهري، حشمتی و دهقان (۱۳۹۶)، با عنوان «مدل یابی معادلات ساختاری تعیین گرهای مشکلات بین فردی: نقش سبک های دلبستگی و انحرافات شناختی بین فردی در دانش آموزان»، این نتیجه بدست آمد که سبک های دلبستگی و انحرافات شناختی بین فردی در مشکلات بین فردی دانش آموزان نقش دارد. دریکوندی و همکاران (۱۳۸۵) در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که سه عامل اقتصادی، روانشناختی و اجتماعی در شادکامی دانش آموزان موثر است. و در پژوهش وو و همکاران^۴ (۲۰۲۱)، با عنوان «جهت گیری جنسی و مشکل خواب در میان دانشجویان چینی: نقش میانجی مشکلات بین فردی و علائم افسردگی»، اذعان شد که مداخلات برای پیشگیری یا مدیریت اختلالات خواب دانشجویان اقلیت جنسی ممکن است نتایج بهتری به همراه داشته باشد، اگر آنها اثرات بهبود روابط بین فردی و علائم افسردگی را به طور جامع در نظر بگیرند تا اینکه تنها مشکلات خواب را هدف قرار دهند. سیمچارون، پینیوپورنپانیش، هائوپروم، کونتاوونگ و وانگ پاکاران^۵ (۲۰۱۸)، در پژوهشی با عنوان «شیوع، عوامل مرتبط و تأثیر تنهایی و مشکلات بین فردی بر اعتیاد به اینترنت: مطالعه ای در دانشجویان پزشکی چیانگ مای»، نشان دادند که باید به شناسایی افرادی که تنهایی و مشکلات بین فردی را تجربه می کنند توجه شود، زیرا هر دو پیش بینی کننده قوی به اعتیاد به اینترنت هستند و لذا می توان با انواع مداخلات مناسب به بهبود آن پرداخت. در پژوهش بیدل^۶ (۲۰۱۵)، با عنوان «تحلیل تأثیر فرآیند میانجیگری همتا بر مشکلات بین فردی دانشجویان دانشگاه، مشاهده شد که فرآیند میانجی گری همتا روشی مؤثر برای حل مشکلات بین فردی دانشجویان به شیوه ای مطلوب، سازنده و کاربردی است. پارادیس و بوچر^۷ (۲۰۱۰)، در پژوهشی تحت عنوان «تاریخچه بدرفتاری با کودک و مشکلات بین فردی در روابط زوجین بزرگسال»، به این نتیجه دست یافتند که قربانیان بدرفتاری سطوح بالاتری از مشکلات بین فردی را گزارش

تحصیلی مرتبط است و شایستگی های اجتماعی-عاطفی، به ویژه تنظیم عاطفی می تواند مشارکت تحصیلی را از طریق بهزیستی عاطفی ارتقا دهد. تورتوسا مارتینز، پرز-فونتس و ژورادو^۱ (۲۰۲۲)، در پژوهشی با عنوان «پرداختن به اثربخشی رهبری برای درگیری تحصیلی دانش آموزان: یک بررسی سیستماتیک»، نشان دادند که رهبری خوب دانش آموزی، درگیری تحصیلی دانش آموزان را بهینه می کند و بیان می کند که برخی از متغیرهای رهبر تأثیرگذار در ابعاد درگیری تحصیلی مشارکت، اثربخشی و انگیزه است. در نتیجه، مطالعات جدید برای کاهش شکاف پژوهشی و گسترش دانش در مورد موضوعی که برای زمینه آموزشی اهمیت حیاتی دارد، توصیه می شود. طبق پژوهش نگ، ژانگ، فیپس، ژانگ و همیلتون^۲ (۲۰۲۱)، با عنوان «تأثیر اضطراب و خواب بر درگیری تحصیلی دانشجویان»، نتایج نشان می دهد که دانش آموزان دارای اضطراب بالاتر تمایل به رعایت رفتارهای بهداشتی، خواب کمتری دارند و کیفیت خواب ضعیف تری را تجربه می کنند که به نوبه خود بر درگیری تحصیلی آنها تأثیر منفی می گذارد. کوهن، فیتزجرالد، ریدلی کر، ماکرکاسترو و بالارد^۳ (۲۰۲۱)، در پژوهشی با عنوان «بررسی تأثیر برنامه آموزش مدنی نسل شهروندی بر درگیری تحصیلی دانش آموزان»، اذعان داشتند که اغلب اوقات، مدارس به دلیل محدودیت منابع و یا تمرکز بر موضوعات دیگر، آموزش مدنی را در اولویت پایین قرار می دهند. در نتیجه یافته های پژوهش نشان می دهد که آموزش مدنی عملی ممکن است مزایای مفید و عمومی برای درگیری تحصیلی دانش آموزان داشته باشد. در ارتباط با مشکلات بین فردی نیز احمدیان، ملکی، اسکندری، موسی پور و صادقی (۱۴۰۱)، در پژوهشی تحت عنوان «شناسایی و تبیین مشکلات ارتباط میان- فردی و اجتماعی دانش آموزان دوره دوم ابتدایی شهر تهران از دیدگاه معلمان»، هشت دسته مشکلات ارتباط میان- فردی و اجتماعی دانش آموزان را شناسایی کردند و بنابر نظر معلمان حل مشکلات ارتباطی صرفاً با آموزش به دانش آموزان امکان پذیر نمی باشد، بلکه نیازمند توجه به برخی متغیرها و بازنگری عوامل مختلفی است. در پژوهش زیرک پور نامی ور و نجارپور استادی (۱۴۰۰) با عنوان «بررسی اثربخشی آموزش مهارت های زندگی به شیوه گروهی بر مشکلات بین فردی و احساس تنهایی دانش آموزان دختر مقطع متوسطه دوم تبریز»، یافته ها نشان داد که با آموزش مهارت های زندگی می توان

⁵ Simcharoen, Pinyopornpanish, Haoprom, Kuntawong & Wongpakaran

⁶ Bedel

⁷ Paradis & Boucher

¹ Tortosa Martínez, Pérez-Fuentes & Jurado

² Ng, Zhang, Phipps, Zhang & Hamilton

³ Cohen, Fitzgerald, Ridley-Kerr, Maker Castro & Ballard

⁴ Wu et al

شناسایی آموزه‌ها در بحث شادی و تنظیم و تدوین یک برنامه آموزشی برای بهبود شادی دانش‌آموزان بر اساس آموزه‌های اسلامی و آموزش آن به دانش‌آموزان، در عمل و بصورت تجربی هم منجر به بهبودی درگیری تحصیلی دانش‌آموزان و غلبه بر مشکلات بین فردی آنها می‌شود یا نه. بنابراین پژوهش حاضر تلاش بر این است تا به سوالات زیر پاسخ داده شود:

۱. آیا آموزش شادکامی بر اساس سیره پیامبر(ص) و ائمه(ع) بر روی درگیری تحصیلی دانش‌آموزان پسرمتوسطه دوم تاثیرگذار است؟
۲. آیا آموزش شادکامی بر اساس سیره پیامبر(ص) و ائمه(ع) بر روی مشکلات بین فردی دانش‌آموزان پسرمتوسطه دوم تاثیرگذار است؟

روش پژوهش

این تحقیق از نوع تحقیقات شبه آزمایشی با گروه کنترل و آزمایش به همراه پیش‌آزمون و پس‌آزمون به منظور بررسی تغییرات حاصله پیش و پس از اعمال متغیر آزمایشی در گروه آزمایش و مقایسه آن با گروه کنترل می‌باشد. جامعه این تحقیق شامل دانش‌آموزان پسر متوسطه دوم شهرستان نجف آباد در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ است. برای انتخاب نمونه با توجه به حجم و پراکندگی جامعه از خوشه‌ای چند مرحله‌ای استفاده شد و از میان مدارس پسرانه متوسطه دوم به تصادف دو مدرسه، و از هر مدرسه به تصادف دو کلاس به عنوان نمونه تحقیق انتخاب شد. پس از آن به تصادف کلاس‌های یک مدرسه به عنوان گروه آزمایش و دیگر مدرسه به عنوان گروه کنترل مورد انتخاب قرار گرفت.

ابزار اندازه‌گیری

پرسشنامه مشکلات بین فردی ۳۲ سوالی بوده که توسط بارخام^۵ و همکارانش (۱۹۹۶) در مقیاس لیکرت پنج درجه‌ای طراحی و تنظیم شده است. روایی سازه و پایایی این پرسشنامه در تحقیقات گذشته (فتح و همکاران، ۱۳۹۲) به وسیله تحلیل عاملی تاییدی و محتوایی تایید شده است. در این پژوهش روایی محتوایی این پرسشنامه توسط متخصصان موضوعی مورد تایید قرار گرفت و پایایی آن نیز به وسیله آلفای کرانباخ برای مولفه صراحت و مردم آمیزی ۰/۸۱، گشودگی ۰/۷۳، در نظر گرفتن دیگران ۰/۷۰، پرخاشگری ۰/۸۵، حمایت‌گری و مشارکت ۰/۷۹ و وابستگی ۰/۷۶ به

کردند. همچنین، تجربه بدرفتاری در دوران کودکی با مشکلات بین فردی برای مردان بیشتر از زنان مرتبط است. بر اساس تحقیقات مذکور می‌توان ادعان داشت؛ در سال-های اخیر به منظور غلبه بر مسائل ذکر شده، پژوهش‌هایی در حوزه درگیری تحصیلی و مشکلات بین فردی دانش‌آموزان تحقق یافته است. اما در مقایسه با تحقیقات وجه امتیاز و نوآوری پژوهش حاضر این است که در این تحقیق جهت غلبه بر مسائل ذکر شده در بالا، به بررسی تاثیر شادکامی بر اساس سیره پیامبر(ص) و ائمه(ع) بر روی درگیری تحصیلی و مشکلات بین فردی دانش‌آموزان پرداخته شد که در تحقیقات اشاره شده، چنین تحقیقی صورت نگرفته بود و به این خاطر، پژوهش حاضر یک کار جدید و نو در این زمینه قلمداد می‌شود.

لازم به ذکر است که مبنای نظری ایده پژوهش از اینجا نشأت می‌گیرد که سیره تربیتی پیامبر اکرم(ص) و ائمه اطهار(ع) سرشار از تعالیم غنی در بحث تاکید بر داشتن روابط نیکو در بعد درون فردی و بین فردی و همچنین تاکید بر فراگیری علم و دانش و تحصیل آن است. برای مثال در قرآن کریم توجه به مفاهیم سوره حجرات که بیشتر مبین مسائل اجتماعی و اصول روابط بین فردی سالم در جامعه اسلامی است، حائز اهمیت فراوانی می‌باشد. در واقع قوانین اجتماعی که در این سوره بیان شده می‌تواند منشوری برای رفع معضلات و مشکلات بین فردی باشد (کرمی و شریعتی، ۱۳۹۲: ۱۴۱-۱۴۰). یا در زمینه تحصیل و علم و دانش در قرآن کتاب آسمانی مسلمانان بر علم و علم آموزی تاکیدات فراوانی شده است و اولین آیه‌ای که به پیامبر اسلام نازل شد، در خصوص علم و دانش و کرامت انسانی بود: «بخوان به نام پروردگارت که [جهان را] آفرید * و انسان را از خون بسته ای خلق کرد * بخوان که پروردگارت [از همه] والاتر است * همان کسی که بوسیله قلم تعلیم نمود * و به انسان آنچه را نمی دانست آموخت» (قرآن، سوره علق: آیات ۱ تا ۵). همچنین بصورت نظری و نه بصورت تجربی در مبنای نظری طبق برخی پژوهش‌ها همچون فورگاس^۱ (۲۰۱۰)، چن^۲ (۲۰۱۲)، هولدر و کلمن^۳ (۲۰۰۹)، هولدر و کلاسن^۴ (۲۰۱۰) و بیگی، سیادت و دولتی (۱۳۹۸)، ادعا شده است شادی در تسهیل روابط بین فردی و کاهش مشکلات در تعاملات بین افراد می‌تواند تاثیرات مثبتی داشته باشد و حال بخاطر چنین مبنای در این پژوهش با تکیه بر سیره تربیتی پیامبر اکرم(ص) و ائمه اطهار(ع)، سوال این است که آیا

⁴ Holder & Klassen

⁵ Barkham

¹ Forgas

² Chen

³ Holder & Coleman

دست آمده است.

درگیری تحصیلی در این پژوهش توسط پرسشنامه زرنگ (۱۳۹۱) اندازه گیری می شود. این پرسشنامه در طیف لیکرت پنج درجه‌ای و دارای سه مولفه با نام‌های بعد شناختی، انگیزشی و رفتاری است. برای سنجش بعدشناختی درگیری از سوالات ۱-۲-۳-۴-۵-۶-۹-۱۰-۱۳-۱۴-۱۷-۱۸-۲۱-۲۲-۲۵-۳۷-۳۴-۳۳-۳۰-۲۹-۲۶ و برای سنجش درگیری انگیزشی سوالات ۳-۷-۱۱-۱۵-۱۹-۲۳-۲۷-۲۸-۳۱-۳۵ و در نهایت برای سنجش درگیری رفتاری از سوالات ۳۸،۳۶،۳۲،۲۴،۲۰،۱۶،۱۲،۸،۴ استفاده می شود. روایی و پایایی این پرسشنامه در تحقیقات گذشته (زرنگ، ۱۳۹۱) بررسی و تایید شده است. در این تحقیق روایی این پرسشنامه توسط متخصصان موضوعی بررسی و تایید شد و پایایی آن نیز به وسیله آلفای کراباخ در بعد شناختی ۰/۷۰، در بعد انگیزشی ۰/۸۳ و در بعد رفتاری ۰/۷۴ به دست آمد.

روش اجرا

پس از اخذ مجوزهای لازم برای اجرای این آزمایش، جلسات آموزشی برای دبیران درس دین و زندگی که حاضر به همکاری در این تحقیق شدند، برگزار شد.

در این جلسات مطالب و جزوه‌هایی درباره سیره تربیتی پیامبر و ائمه اطهار درباره موضوع شادکامی با توجه به جدول شماره ۲ در اختیار دبیر محترم قرار گرفت. پس از اطمینان از کفایت آموزش‌های داده شده جلسات آموزشی بر طبق ترتیب جدول شماره ۲ از اوایل آبان ماه با توزیع پرسشنامه پیش آزمون شروع شد و اواخر دی ماه با توزیع پس آزمون به پایان رسید. آموزش‌های ارائه شده به دانش‌آموزان شامل آموزش‌های حضوری با استفاده از فیلم‌ها و مطالب آموزنده درباره سیره تربیتی پیامبر و ائمه اطهار بوده است. جلسات آموزشی برگزار شده به صورت فوق برنامه و هر جلسه به مدت ۹۰ دقیقه در کلاس‌های مدرسه برگزار شد. برای جلوگیری از یک طرفه شدن کلاس‌های درسی و فعال بودن دانش‌آموزان گروه آزمایش حدود ۶۰ دقیقه از جلسه آموزشی به ارائه مطالب و ۳۰ دقیقه باقی مانده به پرسش و پاسخ و بحث درباره مطالب آموخته شده در جلسه پرداخته می شد و تکالیفی به صورت محدود به صورت تحقیقاتی درباره موضوع جلسه بعدی در اختیار دانش‌آموزان قرار می گرفت تا دانش‌آموزان با اطلاع و بینش بیشتری در جلسات حاضر شوند. در گروه کنترل دانش‌آموزان به وسیله محتوای درسی، آموزش داده شده‌اند.

جدول ۲. رئوس مطالب عنوان شده در جلسات آموزشی

جلسه	موضوع جلسه	توضیحات
جلسه اول	برگزاری نماز جماعت و نیایش با خدا	حضرت علی در نامه به فرزندشان می فرماید: غم و اندوه خود را در پیشگاه خداوند مطرح کن و بر طرف شدن سختی هایت را از او بخواه (نهج البلاغه/ نامه ۳۱). چنانچه حضرت امیر در خطاب به امام حسن فرموده اند که صحبت با خداوند موجب برطرف شدن غم و اندوه می شود؛ لذا معلم در پایان ساعات کلاسی روز با همکاری معاون پرورشی نماز جماعت برای دانش آموزان کلاس برگزار می کند و همچنین بعضی از دعاها در بین دو نماز به دانش آموزان معرفی میکند و برای دانش آموزان می خواند. همچنین در طول هفته در درس انشا به دانش آموزان می گوید انشایی با موضوع نامه ای به خدا بنویسند و در کلاس ارائه دهند.
جلسه دوم	اندوه آینده را نخوردن	کسی که باور دارد خداوند روزی رسان است و بنده خود را به حال خود وا نمی گذارد؛ چنین کسی به هر چه از جانب خدا برسد، خشنود است و دغدغه معیشت را ندارد. البته چنین فردی شادتر است از کسی که این نگرش را ندارد. (نهج البلاغه/ حکمت ۲۷۶). حضرت امیر المومنین حسرت نخوردن برای آینده را عامل شادکامی و خشنودی معرفی کرده است. لذا در این هفته محوریت اصلی جلسه، آموزش این مهارت می باشد که دانش آموزان به این ذهن آگاهی برسند که در هر لحظه و در زمان حال گرفتار ناکامی‌های گذشته نشوند و نگرانی‌های مربوط به گذشته را کنار بگذارند. معلم حدود ۵ دقیقه در هر زنگ بازی به عنوان سوت جادویی انجام می دهد به این معنی که یک سری از جملات را برای یک دانش آموز می خواند هر کدام اشاره به اندوه و حسرت آینده است؛ دانش آموز سوت می زند و معلم با خواندن آن جمله را متوقف کند.
جلسه سوم	کراهت پیدا کردن نسبت به معصیت	از پیامبر اکرم صلی الله و علیه و آله پرسش شد: بهترین بندگان خدا چه کسانی هستند؟ فرمودند: آنهایی هستند که وقتی نیکی می کنند، خوشحال می شوند و زمانی که بدی کردند، ناراحت هستند و طلب استغفار می کنند (پسندیده، ۱۳۹۲). چنانچه پیامبر اکرم مطرح نموده اند، دوری از گناه و معصیت موجب خوشحالی و شادکامی می شود لذا بنابر فرموده حضرت محمد(ص) محتوا آموزشی هفته چهارم کراهت نسبت معصیت می باشد. معلم در این هفته دانش آموزان را با مفهوم گناه و اعمال گناه آشنا می سازد و کارهای گناهی که نهی می شود را به صورت پوستر بر روی دیوارهای کلاس نصب می کند. همچنین از دانش آموزان خواسته می شود با توجه به شناخت کارها و اعمال گناه، اعمالی که گناه محسوب می شده و در هفته قبل مرتکب شده اند را لیست کنند سپس با راهنمایی معلم تلاش کنند در هفته جاری اعمال گناه قبل را مرتکب نشوند.

جلسه	موضوع جلسه	توضیحات
جلسه چهارم	دعوت به صله رحم	ای مردم انسان هر مقدار که ثروت مند باشد باز از خویشان خود بی نیاز نیست که از او با دست و زبان دفاع کنند. خویشاوندان انسان بزرگترین گروهی هستند که از او حمایت می کنند و اضطراب و ناراحتی او را می زدایند و در هنگام مصیبت ها نسبت به او پرعاطفه ترین مردم می باشند (نهج البلاغه/ خطبه ۲۳). معلم سخن حضرت امیر(ع) به صورت یک پوستر با خط خوش و خوانا بر در کلاس نصب کند و در طول هفته از دانش آموزان بخواهد در هر روز به دیدار یکی از اقوام رفته و خلاصه ای از صله رحم را به صورت انشا نوشته و روز بعد در اختیار معلم قرار دهد. معلم نیز در هفته جاری گاهی اوقات در بین تدریس خود از خاطرات شیرین خود در دید و بازدید از اقوام برای دانش آموزان باز گو کند.
جلسه پنجم	انجام ورزش های مناسب فضای کلاسی	امام صادق (ع) هم می فرماید: شادابی و شکوفایی در ده چیز است: پیاده روی، سوارکاری، فرو رفتن در آب، نگاه به سبزه ها، خوردن، آشامیدن، نگاه به همسر، آمیزش با همسر، مسواک کردن، شستن سر با گل خطمی و گفت و گو با دوستان (محمدی و هوشمند، ۱۳۹۲). چنانچه امام صادق سوارکاری و پیاده روی را به نوعی از عوامل شادابی و شکوفایی بر شمرند لذا هفته ششم با محوریت ورزش سپری می شود. معلم در این هفته پوشی به نام پیاده روی راه اندازی کند که هر روز دانش آموزان در پیاده روی از یک مکان مشخص که ۵۰۰ متر تا مدرسه فاصله دارد؛ شرکت کنند معلم نیز در این پوشی ترجیحا شرکت می کند. در پایان این پوشی معلم مطرح می کند که این پوشی به صورت هفته ای یک مرتبه در هفته های آینده اجرا شود.
جلسه ششم	زیبا سازی و شاداب سازی کلاس و استفاده از گل و گیاه در کلاس	پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: بوی خوش، شادی می آورد. عسل، شادی می آورد. نگرستن به سبزه، شادی می آورد و سواری، شادی می آورد (انصاری قمی، ۱۳۹۲). با توجه به فرمایش پیامبر(ص) چنین استنباط می شود که معلم باید فضای کلاس را در صورت مشوش بودن شاداب کند و در هفته جاری از دانش آموزان بخواهد در شاداب سازی کلاس یاری رسانند. معلم در کلاس جهت معطر ساختن کلاس از عود استفاده کند. همچنین در طی هفته جاری معلم به دانش آموزان فهرستی از عطر های خوشبو را ارائه کند. با هماهنگی مدیر مدرسه و اداره مربوطه معلم به صورت اردوی یک روزه دانش آموزان را به عطر فروشی نزدیک مدرسه می برد تا مغازه دار توضیحاتی از عطر شناسی در اختیار دانش آموزان قرار دهد. سپس در کلاس نیز با کمک انجمن اولیاء با استفاده از گل و گیاه و کاغذ های رنگی کلاس را شاداب سازد.
جلسه هفتم	سفر	همانگونه که امام علی(ع) با اشاره بدان فرمود: برای دستیابی به تکامل و ترقی از وطنهای خود دور شوید و مسافرت کنید که در سفر پنج فایده نهفته است: تفریح و انبساط روحی، تحصیل درآمد زندگی، آموختن دانش و تجربه، یادگیری آداب زندگی و آشنایی با بزرگان و صاحبان فضیلت. (لقمانی، ۱۳۸۰). معلم در راستای سخن گرانهای حضرت امیر (ع)، در هفته نهم طی هماهنگی به عمل آمده با اداره ناحیه و مدیریت مدرسه اردوی یک روزه به مقصد پارک مجاور مدرسه دارند. همچنین معلم در روز های دیگر از هفته جاری از فواید مسافرت در کلاس صحبت می کند و از دانش آموزان می خواهد به همراه خانواده خود به مدت یک ساعت در پارک حضور داشته باشند و اگر تکلیفی همچون آزمایشات علوم را در فضای باز پارک انجام دهند . پایان هر روز گزارشی از تفریح یکساعته خود در پارک را نوشته و روز بعد به کلاس ارائه دهند
جلسه هشتم	دعوت به صبر و بردباری	حضرت علی (ع) در نامه خود به فرزندانشان امام حسن می فرماید: غم و اندوه را با نیروی صبر و نیکویی یقین از خودت دور بدار (نهج البلاغه/ نامه ۳۱). بنابر فرمایش امام علی(ع) ، محور آموزشی هفته دهم، صبر و بردباری است. معلم در طول هفته، فیلم های آموزشی از عواقب عجز بودن ، شتاب زده عمل کردن و... در کلاس به نمایش می گذارد و در پایان با دانش آموزان در این باره به بحث و گفت و گو می پردازد. همچنین در دو زنگ هنر در طول هفته به صورت ایفای نقش توسط دانش آموزان ، شیوه های صبر و بردباری در موارد گوناگون آموزش می دهد.
جلسه نهم	آموزش بهداشت شخصی و فردی از جمله معطر بودن لباس ها، مسواک زدن، حمام و غسل	شادابی و شکوفایی در ده چیز است: پیاده روی، سوارکاری، فرو رفتن در آب، نگاه به سبزه ها، خوردن، آشامیدن، نگاه به همسر، آمیزش با همسر، مسواک کردن، شستن سر با گل خطمی و گفت و گو با دوستان (پسندیده، ۱۳۹۲). معلم در این هفته هر روز به مدت ۱۰ دقیقه فیلم های آموزشی بهداشت شخصی از جمله طریق صحیح مسواک زدن، طریقه صحیح غسل انجام دادن را به دانش آموزان آموزشی می دهد تا با بهداشت شخصی آشنا شوند.
جلسه دهم	آموزش برنامه ریزی و وقت شناسی	﴿ إِذْ تَصْعَدُونَ وَلَا تَلْوُونَ عَلَىٰ أَحَدٍ وَالرُّسُولُ يَدْعُوكُمْ فِيٰ أُخْرَاكُمْ فَأَتَابَكُمْ غَمًّا بِغَمِّ لَكَيْلًا تَحْزِنُوا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا مَا أَصَابَكُمْ ۗ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴾ آل عمران/ ۱۵۳ یاد کنید) هنگامی را که در حال گریز (از کوه) بالا می رفتید و به هیچ کس توجه نمی کردید و پیامبر شما را از پشت سر تان فرا می خواند پس (خداوند) به سزای (این بی انضباطی) غمی بر غمتان (افزود) تا سرانجام بر آنچه از کف داده اید و برای آنچه به شما رسیده است اندوهگین نشوید و خداوند از آنچه می کنید آگاه است. با توجه به اهمیت وقت شناسی در قرآن محور اصلی این هفته وقت شناسی می باشد به همین جهت معلم در روز اول هفته با آموزش برنامه ریزی به روش نمودار دایره ای که درس کتاب مطالعات ششم ذکر شده است شیوه برنامه ریزی را به دانش آموزان آموزش می دهد و به عنوان تکلیف از دانش آموزان می خواهد برای روز های آینده دانش آموزان خودشان نمودار دایره ای زمانی را برای برنامه ریزی رسم کنند و به کلاس ارائه دهند.

جلسه	موضوع جلسه	توضیحات
جلسه یازدهم	دعوت به کمک کردن به نیازمندان	<p>{ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ لَا يُتَّبِعُونَ مَا أَنْفَقُوا مَنْ أَدَّى لَهُمْ أَجْرَهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ } بقره/۲۶۲</p> <p>«کسانی که اموال خود را در راه خدا انفاق می کنند، سپس به دنبال انقافی که کرده اند، منت نمی گذارند و آزاری نمی رسانند، پاداش آن ها نزد پروردگارشان (محفوظ) است، و نه ترسی دارند و نه غمگین می شوند.»</p> <p>چنانچه در ایه ۲۶۲ سوره بقره ذکر شده است، انفاق سبب می شود فرد انفاق کننده غمگین نشود. لذا برنامه هفته دوازدهم بنابر انفاق و کمک به نیازمندان می باشد. معلم در مورد انفاق در آغاز هفته به دانش آموزان توضیح می دهد سپس از دانش آموزان می خواهد در طول هفته به ۷ نفر از اهالی محل و آشنایی کمک کنند. و برای هر نفر گزارشی به صورت انشا بنویسند که چگونه به فرد نیاز مند کمک کرده اند. و در پایان هفته دانش آموزان و معلمان با هم عهد می بندد در هفته های آینده نیز حداقل به یک نیازمند در یک هفته کمک کنند.</p>

روش تحلیل داده‌ها

برای تحلیل داده‌های مورد بررسی در این تحقیق از آمار توصیفی (فراوانی، فراوانی درصدی، میانگین، انحراف معیار) و آمار استنباطی (تحلیل کوواریانس) استفاده شد. داده‌های به دست آمده در این تحقیق توسط SPSS مورد تحلیل قرار گرفته است.

یافته‌های پژوهش

در این قسمت ابتدا سوالات پژوهش ذکر و در ادامه

یافته‌های مربوط به هر سوال ارائه می‌گردد:

۱. آیا آموزش شادکامی بر اساس سیره پیامبر(ص) و ائمه(ع) بر روی درگیری تحصیلی دانش‌آموزان پسرمتوسطه دوم تاثیرگذار است؟
برای تحلیل یافته‌های سوال فوق از تحلیل کوواریانس یک طرفه استفاده شده است. در ابتدا به ارائه آمار توصیفی مربوط به متغیر درگیری تحصیلی در دو گروه کنترل و آزمایش اقدام شده است. نتایج حاصله در جدول شماره ۳ ارائه شده است.

جدول ۳. آمار توصیفی درگیری تحصیلی

گروه	میانگین	انحراف معیار	فراوانی
آزمایش	پیش آزمون	۱/۸۱	۰/۴۳
	پس آزمون	۲/۳۶	۰/۶۷
شناختی کنترل	پیش آزمون	۲/۰۳	۰/۰۷
	پس آزمون	۲/۳۳	۰/۶۰
آزمایش	پیش آزمون	۱/۷۷	۰/۴۸
	پس آزمون	۲/۳۶	۰/۶۷
انگیزشی کنترل	پیش آزمون	۲/۱۴	۰/۳۴
	پس آزمون	۲/۳۳	۰/۶۰
آزمایش	پیش آزمون	۱/۹۰	۰/۵۶
	پس آزمون	۲/۳۷	۰/۵۹
رفتاری کنترل	پیش آزمون	۲/۰۵	۰/۶۶
	پس آزمون	۲/۳۰	۰/۶۰

آزمون همگنی شیب خط رگرسیونی و همگنی کوواریانس‌ها ارائه شده است.

همانگونه که در جدول شماره ۴ قابل مشاهده است، پیش‌فرض‌های تحلیل کوواریانس در تمامی مولفه درگیری تحصیلی رعایت شده است. در ادامه به منظور بررسی سوال تحقیق از تحلیل کوواریانس استفاده می‌شود که نتایج در جداول شماره ۵ به تفکیک مولفه‌های سازنده درگیری تحصیلی ارائه شده است.

در ادامه برای بررسی سوال تحقیق از تحلیل کوواریانس استفاده شده است. در استفاده از تحلیل کوواریانس بایستی پیش فرض‌هایی رعایت شود. این پیش فرض‌ها عبارتند از همگنی شیب خط رگرسیونی و همگنی واریانس‌ها. شیب خط رگرسیونی به تحلیل رابطه بین متغیر کمکی و متغیر مستقل در پیش‌بینی متغیر وابسته می‌پردازد و همگنی واریانس‌ها، عدم وجود تفاوت معنادار بین واریانس‌ها را در تحقیق بررسی می‌کند (کراسول، ۲۰۱۱). در جدول شماره ۴ نتایج حاصل از

جدول ۴. بررسی پیش فرض‌های تحلیل کوواریانس

متغیرها	همگنی شیب رگرسیونی	همگنی واریانس‌ها	
F	سطح معناداری	F	سطح معناداری
۲/۴۶	۰/۱۱	۰/۵۹	۰/۴۴
۰/۳۹	۰/۵۳	۰/۵۸	۰/۴۴
۰/۰۸	۰/۷۷	۰/۰۸	۰/۷۷

جدول ۵. تحلیل کوواریانس درگیری تحصیلی

متغیرها	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	سطح معناداری	ضریب اتا
بعد شناختی	۱	۰/۶۸	۴/۱۷	۰/۰۴	۱
بعد انگیزشی	۱	۶/۶۱	۴۰/۱۹	۰/۰۰۰۱	۰/۲۶
بعد رفتاری	۱	۰/۸۳	۴/۱۵	۰/۰۳	۰/۳

ائمه(ع) بر روی مشکلات بین فردی دانش‌آموزان پسرمتوسطه دوم تاثیرگذار است؟
 ابتدا در جدول شماره ۶ آمار توصیفی مولفه‌های سازنده مشکلات بین فردی به تفکیک پیش‌آزمون و پس‌آزمون در دو گروه گواه و کنترل ارائه شده است.

با توجه به نتایج به دست آمده از جدول شماره ۵ می‌توان گفت؛ آموزش سیره پیامبر(ص) و ائمه(ع) بر روی مولفه‌های بعد شناختی، انگیزشی و رفتاری درگیری تحصیلی دارای تاثیر معنی‌دار در سطح ۰/۰۵ می‌باشد.
 ۲. آیا آموزش شادکامی بر اساس سیره پیامبر(ص) و

جدول ۶. آمار توصیفی مولفه‌های مشکلات بین فردی

مشکلات بین فردی	گروه	میانگین	انحراف معیار	فراوانی	
صراحت و مردم‌آمیزی	آزمایش	پیش آزمون	۲/۰۳	۰/۴۹	۵۵
	کنترل	پس آزمون	۲/۵۴	۰/۴۸	۵۵
	آزمایش	پیش آزمون	۱/۸۹	۰/۳۴	۵۸
	کنترل	پس آزمون	۲/۰۹	۰/۵۱	۵۸
گشودگی	آزمایش	پیش آزمون	۱/۸۱	۰/۵۳	۵۵
	کنترل	پس آزمون	۲/۳۵	۰/۵۸	۵۵
	آزمایش	پیش آزمون	۲/۰۲	۰/۶۶	۵۸
	کنترل	پس آزمون	۲/۱۰	۰/۵۲	۵۸
در نظر گرفتن دیگران	آزمایش	پیش آزمون	۱/۹۶	۰/۴۶	۵۵
	کنترل	پس آزمون	۲/۲۷	۰/۴۴	۵۵
	آزمایش	پیش آزمون	۱/۸۹	۰/۴۳	۵۸
	کنترل	پس آزمون	۱/۸۸	۰/۵۳	۵۸
پرخاشگری	آزمایش	پیش آزمون	۲/۳۹	۰/۶۷	۵۵
	کنترل	پس آزمون	۲/۰۴	۰/۵۸	۵۵
	آزمایش	پیش آزمون	۱/۹۵	۰/۶۵	۵۸
	کنترل	پس آزمون	۲/۰۱	۰/۶۶	۵۸
حمایت‌گری و مشارکت	آزمایش	پیش آزمون	۱/۹۹	۰/۴۴	۵۵
	کنترل	پس آزمون	۲/۸۲	۰/۴۹	۵۵
	آزمایش	پیش آزمون	۲/۰۱	۰/۵۷	۵۸
	کنترل	پس آزمون	۲/۰۶	۰/۶۵	۵۸
وابستگی	آزمایش	پیش آزمون	۲/۹۲	۰/۵۷	۵۵
	کنترل	پس آزمون	۱/۹۹	۰/۴۷	۵۵
	آزمایش	پیش آزمون	۱/۹۵	۰/۶۱	۵۸
	کنترل	پس آزمون	۲/۰۹	۰/۸۹	۵۸

آزمون از تحلیل کوواریانس استفاده شد. در ابتدا پیش فرض - های تحلیل کوواریانس بررسی و نتایج این تحلیل در جدول شماره ۷ ارائه شده است.

همان گونه که در جدول شماره ۶ ملاحظه می شود بین گروه کنترل و آزمایش تفاوت هایی در پس آزمون دیده می شود. برای حذف اثر پیش آزمون و مقایسه تفاوت ها در پس

جدول ۷. بررسی پیش فرض های تحلیل کوواریانس

متغیرها	F	همگنی شیب رگرسیونی	F	همگنی واریانس ها
		سطح معناداری		سطح معناداری
صراحت و مردم آمیزی	۰/۰۰۹	۰/۹۲	۱/۴۱	۰/۲۳
گشودگی	۰/۰۷	۰/۷۸	۱/۱	۰/۲۵
در نظر گرفتن دیگران	۰/۸۹	۰/۳۴	۱/۴۴	۰/۲۳
پرخاشگری	۰/۵۱	۰/۴۵	۲/۱۴	۰/۱۴
حمایت گری و مشارکت	۰/۳۷	۰/۵۳	۰/۱۱	۰/۸۳
وابستگی	۱/۱۱	۰/۲۶	۲/۲۰	۰/۱۰

و نتایج در جداول شماره ۸ به تفکیک مولفه های مشکلات بین فردی ارائه شده است.

همان گونه که در جدول شماره ۷ دیده می شود، پیش فرض های تحلیل کوواریانس رعایت شده است. در ادامه به منظور بررسی سوال بالا از تحلیل کوواریانس استفاده شد

جدول ۸. تحلیل کوواریانس مشکلات بین فردی

متغیرها	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری	ضریب اتا
صراحت و مردم آمیزی	۱	۹/۸۰	۳۵/۵۸	۰/۰۰۰۱	۰/۲۴
گشودگی	۱	۱/۶۹	۷/۰۷	۰/۰۰۹	۰/۰۶
در نظر گرفتن دیگران	۱	۴/۵۶	۱۹/۰۶	۰/۰۰۰۱	۰/۱۴
پرخاشگری	۱	۴/۴۲	۱۳/۹۳	۰/۰۰۰۱	۰/۱۴
حمایت گری و مشارکت	۱	۷/۷۷	۴۳/۹۲	۰/۰۰۰۱	۰/۲۹
وابستگی	۱	۷/۶۰	۱۸/۶۲	۰/۰۰۰۱	۰/۱۴

برای فهم مطالب مبهم و ارتباط آنها با دانستی های خود زمان بیشتری اختصاص و برای پیدا کردن مطالب مهم هنگام مطالعه، یادداشت ها و مطالب کتاب را به خوبی مطالعه نمایند. در واقع با برگزاری کلاسی شاد، طبق یافته ها، دانش آموزان برای یادگیری زمان بیشتری اختصاص و هرگاه امکان داشت، مطالب دروس مختلف را به یکدیگر ربط و برای اطمینان از فهم مطالبی که مطالعه کرده اند، از خود سوال می پرسیدند. افزون بر این، رفتارهایی همچون؛ تفکر بر روی محتوای یادگیری جهت درک و فهم آن به جای حفظ مکرر یک موضوع، یادداشت برداری خلاصه کوتاهی از مطالب و تکرار مطالب هنگام مطالعه، تهیه فهرستی از مطالب مهم درس و نموداری از مطالب جهت بخاطر سپاری و سامان بخشی به ذهن، تلاش برای ربط دادن مطالب کتاب و صحبت های دبیران، اختصاص زمان بیشتر و تکرار جهت فهم موضوعات مبهم و سعی در تغییر شیوه مطالعه خود جهت انطباق با شیوه تدریس معلم و مطالب درس از دیگر اقداماتی است که در پاسخ دانش آموزان در انتهای دوره به چشم می خورد.

با توجه به نتایج به دست آمده از جدول شماره ۸ می توان ادعان داشت؛ آموزش سیره پیامبر(ص) و ائمه(ع) بر روی تمام مولفه های سازنده مشکلات بین فردی دارای تاثیر معنی داری در سطح ۰/۰۵ می باشد.

بحث و نتیجه گیری

در پژوهش حاضر جهت غلبه بر مسائل ذکر شده، به بررسی تاثیر شادکامی بر اساس سیره پیامبر(ص) و ائمه اطهار(ع) بر روی درگیری تحصیلی و مشکلات بین فردی دانش آموزان پرداخته شد و در پاسخ به سوال اول پژوهش، نتایج نشان داد؛ اعمال سازوکارهای شادکامی در سیره پیامبر(ص) و ائمه اطهار(ع) بر روی همه مولفه های درگیری تحصیلی؛ مولفه های شناختی، انگیزشی و رفتاری دانش آموزان دارای تاثیر معنی دار است. در توضیح بیشتر باید گفت؛ پاسخ دانش آموزان در کلاس گروه آزمایش در انتهای دوره نشان داد، رعایت مولفه های شادکامی بر اساس سیره پیامبر(ص) و ائمه اطهار(ع)، موجب شد تا آنها هنگام مطالعه

کلاس‌های درس، پاسخ دانش‌آموزان آشکار ساخت که آنها در زمینه مولفه صراحت و مردم آمیزی به رشد قابل توجهی دست یافتند. به عبارت دیگر در زمینه صراحت و مردم آمیزی، در انتهای دوره و با رعایت سازوکارهای شادکامی، دانش‌آموزان احساس می‌کردند که به راحتی می‌توانند به گروه‌ها ملحق و یا حتی در برابر دیگران برخورد قاطعی داشته و دوست شدن با دیگران، مخالفت با دیگران و یا معاشرت با دیگران برایشان آسان است و یا در حضور دیگران می‌توانند احساس آرامش داشته و در موقع لزوم نسبت به عقیده خود محکم و استوار باشند. در زمینه مولفه گشودگی نیز پاسخ دانش‌آموزان این بود که آنها می‌توانند با دیگران راحت باشند و احساسات و مسائل شخصی خود را با آنها در میان بگذارند. در ارتباط با مولفه در نظر گرفتن دیگران نیز در انتهای دوره، دانش‌آموزان اذعان داشتند که نسبت به دیگران خیلی بخشش و کرم داشته و تا جایی که می‌توانند به دیگران در مشکلاتشان کمک می‌کنند و بطور کلی رنج و ناراحتی دیگران آنها را خیلی تحت تاثیر قرار می‌دهد و جالب اینکه در زمینه مولفه پرخاشگری نیز با رعایت سازوکارهای شادکامی در کلاس‌های درس، پاسخ دانش‌آموزان نشان داد، واکنش‌هایی همون جر و بحث، دعوا و ناراحتی و عصبانیت دانش‌آموزان با همدیگر، کمتر در بین آنها وجود دارد. در ارتباط با مولفه حمایت‌گری و مشارکت نیز طبق داده‌ها، به نظر می‌رسد، ایجاد فضای شاد برای دانش‌آموزان موجب می‌شود تا ابراز احساسات و عواطف به دیگران برایشان آسان باشد و یا دیگران را در رسیدن اهدافشان حمایت و از دل و جان برای حل مشکلات دیگران مایه بگذارند و در نهایت در زمینه مولفه وابستگی هم باید اذعان داشت؛ طبق گفته دانش‌آموزان، و شاید بخاطر جو ایجاد شده، آنها جرات تجربه بسیاری از امور را کسب و در انجام کارهایشان در مهارت استقلال فردی به توفیقات قابل توجهی دست یافتند. بنابراین طبق یافته‌ها، برگزاری کلاس‌های شاد از طریق رعایت و توجه به سازوکارهای آموزه‌های پیامبر(ص) و ائمه(ع)، در کاهش مشکلات بین فردی دانش‌آموزان تاثیر مطلوب و مثبتی دارد. لذا در پژوهش فورگاس (۲۰۱۰)، چن (۲۰۱۲)، هولدر و کلن (۲۰۰۹)، هولدر و کلاسن (۲۰۱۰) و بیگی، سیادت و دولتی (۱۳۹۸)، نتایج تا حدودی همسو با نتایج پژوهش حاضر است. طبق پژوهش‌های ذکر شده، بین شادی و تقویب روابط بین فردی و کاهش مشکلات بین فردی ارتباط وجود دارد. در پژوهش ملکی گلندوز و سرداری (۱۳۹۹) نیز نتایج تاحدودی همسو با پژوهش حاضر است. بطوریکه طبق پژوهش آنها، در مجموع روانشناسی مثبت‌گرا با تأکید بر آموزه‌های دینی با پیشینه نظری و پژوهشی قوی، راهبردی

در زمینه مولفه انگیزشی نیز رعایت مولفه‌های شادکامی در کلاس گروه آزمایش، طبق پاسخ دانش‌آموزان منجر به ارتقاء انگیزه آنها به انجام فعالیت‌های درس و مدرسه می‌شود. در واقع در انتهای دوره با ایجاد فضای شاد بر اساس آموزه‌های اسلامی در کلاس‌های درس، طبق پاسخ‌ها، بیشتر رفتاری همچون حضور و شرکت جدی و صرف زمان بیشتر در کلاس یا کتابخانه، درخواست کمک و راهنمایی از دبیران یا همکلاسی‌ها در صورت عدم فهم مفاهیم بعضی از دروس، تلاش و پافشاری جهت انجام تکالیف و مطالب یادگیری سخت و دشوار و حتی تلاش برای انجام تکالیف با وجود عدم علاقه به برخی از آنها، تلاش برای یادگیری مطالب درسی حتی در زمان استراحت و تفریحات و استفاده از کتب راهنما در صورت مواجهه با تکالیف و مطالب یادگیری سخت و دشوار قابل انتظار است. همچنین در ارتباط با مولفه رفتاری به عنوان یکی دیگر از مولفه‌های درگیری تحصیلی، باید اذعان داشت؛ بعد از اعمال سازوکارهای شادی آفرین در آموزه‌های اسلامی در کلاس‌های درس، در انتهای دوره طبق پاسخ دانش‌آموزان رفتارهایی همچون لذت بردن از انجام تکالیف و فعالیت‌های مدرسه، ارزش قائل شدن به مطالب و دروس رشته تحصیلی، عدم ناامیدی و اضطراب هنگام برخورد با مطلب درسی مشکل، علاقمندی وافر به مطالب و دروس رشته تحصیلی، احساس مهم بودن یادگیری مطالب درسی در زندگی، سعی در انجام تکالیف به بهترین نحو، ایجاد ارتباط خوب با دبیران و همکلاسی‌ها و اختصاص وقت زیاد برای مطالعه دروس تحصیلی قابل انتظار است. لذا یافته‌های این پژوهش با نتایج پژوهش نیاز آذری (۱۳۹۳)، تا حدودی همسو است. بطوریکه او ضمن بررسی تأثیر شادابی و نشاط در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان، نشان داد که شادابی، نشاط، جنسیت و وضعیت اقتصادی خانواده در برنامه‌ریزی آموزشی خصوصاً پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دوره متوسطه مؤثر واقع شده است. در تحقیق خسروی (۱۳۹۸) نیز اذعان شده است؛ برنامه آموزش مهارت‌های مثبت اندیشی با تأکید بر آموزه‌های دینی بر انگیزش پیشرفت و خودکارآمدی تأثیرگذار بوده است که این یافته، توجه ویژه مسئولین در بخش آموزش و پرورش را می‌طلبد.

در سوال دوم نیز، یافته‌ها نشان داد که اعمال سازوکارهای شادکامی در سیره پیامبر(ص) و ائمه اطهار(ع) بر روی همه مولفه‌های مشکلات بین فردی دانش‌آموزان (مولفه صراحت و مردم آمیزی، گشودگی، در نظر گرفتن دیگران، پرخاشگری، حمایت‌گری و مشارکت و وابستگی) دارای تاثیر معنی‌دار است. در توضیح بیشتر باید اذعان داشت؛ بعد از اعمال سازوکارهای شادی آفرین مطابق با آموزه‌های اسلامی در

- 7- Bedel, A. (2015). Analysis of the Peer Mediation Process' Effect on Interpersonal Problems of University Students. *The Anthropologist*, 22(2), 257-264.
<https://doi.org/10.1080/09720073.2015.1189187>
- 8- Beigi, A; Makund H, Shahrokh; S, Seyyed Ali; Government, Al. (2018). Examining the causal relationships of interpersonal, emotional-behavioral problems and happiness in elementary school students. *Roish Journal of Psychology*, 8(6), 157-164. (Text in Persian).
- 9- Chen, W. (2012). How education enhances happiness: Comparison of mediating factors in four East Asian Countries. *Social Indicators Research*, 106, 117-131.
- 10- Cohen, A. K., Fitzgerald, J. C., Ridley-Kerr, A., Maker Castro, E., & Ballard, P. J. (2021). Investigating the Impact of Generation Citizen's Action Civics Education Program on Student Academic Engagement. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*, 94(4), 168-180.
<https://doi.org/10.1080/00098655.2021.1927942>
- 11- Eriksen, E. V., & Bru, E. (2022). Investigating the Links of Social-Emotional Competencies: Emotional Well-being and Academic Engagement among Adolescents. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 1-15.
<https://doi.org/10.1080/00313831.2021.2021441>
- 12- Fatah, N; Azadfalsh, P; Rasulzadeh, K; Rasulzadeh Tabatabayi, K; Rahimi, C (2012) Validity and Validity of Interpersonal Problems Questionnaire (IIP-32). *Journal of clinical psychology*. Year 5, Number 3(19), pp. 69-80. (Text in Persian).
- 13- Fazli, A. (2017). Practical principles of teaching life skills. Tehran: Arjamand Publication. (Text in Persian).
- 14- Finn, J. D. (1998). Parental engagement that makes a difference. *Educational Leadership*, 55(8), 20-24.
- 15- Forgas, J. P. (2010). When sad is better than happy: Mood effects on the effectiveness of persuasive messages. *Journal of Experimental Social Psychology*, 43, 513-528.
- 16- Fredricks, JA., Blumenfeld, PC., & Paris, AH. (2004). School engagement: Potential of the concept, state of the evidence. *Review of educational research*. 74(1), 59-109.
- 17- Gubbels, J., van der Put, C. E., & Assink, M. (2019). Risk factors for school absenteeism and dropout: A meta-analytic review. *Journal of youth and adolescence*, 48, 1637-1667.
- مناسب در کاهش رفتارهای پرخطر دانش‌آموزان دارای افکار خودکشی است و می‌توان از آن به‌عنوان شیوه‌ی مداخله‌ای مؤثر در کاهش این نوع از اختلالات استفاده کرد. بنابراین پیشنهاد کلی که از تحقیق این است که از سیره پیامبر اسلام و ایامه اطهار جهت افزایش درگیری تحصیلی و کاهش مشکلات بین فردی در بین دانش‌آموزان دوره متوسطه استفاده شود. از جمله محدودیت‌های پژوهش این است که اجرای این تحقیق در بین دانش‌آموزان متوسطه دوم در حد یک کلاس دارای قابلیت تعمیم اندکی به جامعه بزرگتر می‌باشد، بنابراین پیشنهاد می‌شود این تحقیق در بین دانش‌آموزان مقاطع و شهرهای نیز اجرا شود.

منابع

- 1- Ahmadian, M; Maleki, H; Eskandari, H; Musapour, N; Sadeghi, A. (2022). Identifying and explaining the interpersonal and social communication problems of second year elementary school students in Tehran from the teachers' point of view. *Educational Research Quarterly*, 38 (1), 9-26. (Text in Persian).
- 2- Allen, K., Kern, M. L., Vella-Brodrick, D., Hattie, J., & Waters, L. (2018). What schools need to know about fostering school belonging: A meta-analysis. *Educational Psychology Review*, 30, 1-34.
- 3- Archambault, I., Janosz, M., Olivier, E., & Dupéré, V. (2022). Student engagement and school dropout: Theories, evidence, and future directions. In *Handbook of research on student engagement* (pp. 331-355). Cham: Springer International Publishing.
- 4- Azhdari, F; Yousefi, F. (1401). The mediating role of self-efficacy in the relationship between mindfulness and academic engagement. *Journal of Teaching and Learning Studies*, 13(2), 73-100. (Text in Persian).
- 5- Barkham, M., Hardy, G. E., & Startup, M. (1996). The IIP-32: A short version of the inventory of interpersonal problems. *British Journal of Clinical Psychology*, 35(1), 21-35.
<https://doi.org/10.1111/j.2044-8260.1996.tb01159.x>
- 6- Bayat, M; Molashahi, M. (1401). Investigating the process of dropping out and staying out of education in education (years 1393-1401), Research Center of the Islamic Council. (Text in Persian).

- 29- Linnenbrink, E. A., & Pintrich, P. R. (2003). The role of Self-Efficacy Beliefs in Student Engagement and Learning in the Classroom. *Reading & Writing Quarterly*, 19(2), 119-137.
- 30- Luqmani, M. (2001). A new look at laughter, jokes and happiness in the mirror of education, Tehran, Saadat perfume. (Text in Persian).
- 31- Mahfouz, H; Qaini, S. (2012). Sahifa al-Reza. Translation of Ansari Qomi. Qom: Navid Zahor Publications. (Text in Persian).
- 32- McEvoy, P. M., Burgess, M. M., & Nathan, P. (2014). The relationship between interpersonal problems, therapeutic alliance, and outcomes following group and individual cognitive behavior therapy. *Journal of affective disorders*, 157, 25-32.
- 33- Melky G, Perry; Sardari, B. (2019). The effectiveness of positive psychology education with an emphasis on religious teachings on reducing high-risk behaviors of students with suicidal thoughts. *Journal of Positive Psychology*, 6(3), 51-68. (Text in Persian).
- 34- Ng, H. T. H., Zhang, C. Q., Phipps, D., Zhang, R., & Hamilton, K. (2021). Effects of anxiety and sleep on academic engagement among university students. *Australian Psychologist*, 57(1), 57-64. <https://doi.org/10.1080/00050067.2021.1965854>
- 35- Niaz Azari, Kiyomarth. (2013). Investigating the effect of cheerfulness on the academic progress of secondary school students in Sari city. *Educational Planning Studies Quarterly*, 2(3), 35-57. Text in Persian
- 36- Paradis, A., & Boucher, S. (2010b). Child Maltreatment History and Interpersonal Problems in Adult Couple Relationships. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 19(2), 138-158. <https://doi.org/10.1080/10926770903539433>
- 37- Pasandideh, A. (2012). Islamic model of happiness with a positive psychology approach. Qom: Dar Al Hadith Scientific and Cultural Institute. (Text in Persian).
- 38- Pirani, M; Yarahmadi, Y; Ahmadian, H; Old age, Z. (2017). The structural model of academic engagement based on achievement goals and self-regulation with the mediation of academic motivation in second year female students of Ilam city. *Educational Innovation Quarterly*, 17(67), 149-172. (Text in Persian).
- 39- Quinlan, E., Deane, F. P., & Crowe, T. (2020). Types and severity of interpersonal problems in Australian mental health carers. *Counselling Psychology Quarterly*, 34(2), 235-252. <https://doi.org/10.1080/09515070.2020.1722611>
- 18- Hidayatullah Derikondi et al. (2005). Investigating psychological and social factors and an economy that affects happiness Students in terms of managers and teachers *Cultivation Daneshwar Behavat magazine*
- 19- Holder, M. D., & Coleman, B. (2009). The contribution of social relationships to children's happiness. *Journal of Happiness Studies*, 10(3), 329-349.
- 20- Holder, M. D., & Klassen, A. (2010). Temperament and happiness in children. *Journal of Happiness Studies*, 11, 419-439.
- 21- Holtforth, M. G., Bents, H., Mauler, B., & Grawe, K. (2006). Interpersonal distress as a mediator between avoidance goals and goal satisfaction in psychotherapy inpatients. *Clinical Psychology and Psychotherapy*, 13(3), 172-182.
- 22- Horowitz, L. (1979). On the cognitive structure of interpersonal problems treated in psychotherapy. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 47(1), 5-15.
- 23- Inglés, C. J., Hidalgo, M. D., & Méndez, F. X. (2005). Interpersonal difficulties in adolescence: A new self-report measure. *European Journal of Psychological Assessment*, 21 (3), 11-22.
- 24- Jiang, Y., Tian, L., & Xue, L. (2020). Self-regulated learning and mental health of middle school students: the role of academic control and interpersonal relationships. *Stud Psychol Behav*, 18(6), 798-804. doi: 10.3969/j.issn.1672-0628.2020.06.016
- 25- Kerami, M; Shariati, S. (2012). Examining the principles of interpersonal relationships based on the moral-social teachings of Surah Hajrat and modeling the content of these teachings. *Educational Psychology Quarterly*, 9(29), 135-173. (Text in Persian).
- 26- Khosravi, F. (2018). The effectiveness of teaching positive thinking skills with emphasis on religious teachings on the motivation of progress and self-efficacy. *Sociology of Education*, 5(1), 89-101. (Text in Persian).
- 27- Lan, X. (2023). Does peer acceptance promote active academic engagement in early adolescence? A robust investigation based on three independent studies. *Personality and Individual Differences*, 203, 112012. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2022.112012>
- 28- Leary, T. (1957). *Interpersonal diagnosis of personality: A functional theory and methodology for personality evaluation*. New York: Ronald Press.

- 48- Tortosa Martínez, B. M., Pérez-Fuentes, M. D. C., & Jurado, M. D. M. M. (2022). Addressing leadership effectiveness for student academic engagement: a systematic review. *School Leadership & Management*, 42(4), 366–380. <https://doi.org/10.1080/13632434.2022.2111412>
- 49- Unesco. (2021). Global education monitoring report 2020: Inclusion and education: All means all. Publication No. 978-92-3-100388-2.
- 50- Waziri Mehr, Ali; Salimi, Samaneh. (1400). Structural modeling of the effect of academic hope on academic engagement with the mediating role of academic achievement. *Journal of Educational Psychology Studies*, 18(44), 62-73. Text in Persian
- 51- Wu, R., Wang, W., Li, W., Zhao, M., Dewaele, A., Zhang, W., Buysse, A., Guo, L., & Lu, C. (2021). Sexual orientation and sleep problem among Chinese college students: Mediating roles of interpersonal problems and depressive symptoms. *Journal of Affective Disorders*, 295, 569–577. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2021.08.075>
- 52- Zarang, R. (2011). The relationship between learning styles and academic engagement with the academic performance of Ferdowsi University of Mashhad students. Master's thesis in educational psychology, Ferdowsi University of Mashhad. (Text in Persian).
- 53- Zirakpour Namivar, M; Najarpour Ostadi, S. (2022). Investigating the effectiveness of group-based life skills training on interpersonal problems and feelings of loneliness among female students of second secondary school in Tabriz. *Journal of Education and Evaluation*, 14(54), 199-224. (Text in Persian).
- 40- Rabbani, Z; Astrologer, S; Rahimianbogar, I; Mohammadifar, M. (2016). The relationship between classroom social context and academic engagement: the mediating role of self-system processes, academic motivation and emotions. *Evolutionary Psychology: Iranian Psychologists*, 14(53), 37-51. (Text in Persian).
- 41- Reschly, A., & Christenson, S. L. (2006). School completion. In G. Bear, & K. Minke (Eds.), *Children's Needs-III: Development, Prevention, and Intervention*. Washington DC7 National Association of School Psychologists.
- 42- Rezaei Varmziar, M; Saadipour, I; Ebrahimi Qavam, S; Delaware, A; Asadzadeh, H. (2017). The structural model of the mediating role of internal transformational capital and psychological capital in the link between external transformational capital and students' academic engagement. *Educational and School Studies Quarterly*, 7(18), 9-37. (Text in Persian).
- 43- Satayshi Azhari, M; Hashtami, Rasul; Dehghan, S. (2016). Structural equation modeling of determinants of interpersonal problems: the role of attachment styles and interpersonal cognitive deviations in students. *Journal of Contemporary Psychology*, 12(1), 18-3. (Text in Persian).
- 44- Seyed Taher Seyed Nazarlo, Syamand Ghaderi, Firooz Mahmoodi. (2020). Structural model of academic performance based on educational burnout analysis and academic engagement by mediating critical thinking in high school students in east Azerbaijan province. *Journal of Training & Learning Researches*. Vol.17, No. 2, Serial 32
- 45- Simcharoen, S., Pinyopornpanish, M., Haoprom, P., Kuntawong, P., & Wongpakaran, N. (2018). Prevalence, associated factors and impact of loneliness and interpersonal problems on internet addiction: A study in Chiang Mai medical students. *Asian Journal of Psychiatry*, 31, 2–7. <https://doi.org/10.1016/j.ajp.2017.12.017>
- 46- Sun, Y. (2023). The relationship between college students' interpersonal relationship and mental health: Multiple mediating effect of safety awareness and college planning. *Psychology Research and Behavior Management*, 16, 261-270. <https://doi.org/10.2147/prbm.s396301>
- 47- Tabarsi, A .B. a. (2012). *Mishkah al-Anwar fi Gharar al-Akhbar*, translated by Mohammadi, Abdullah and Houshmand, Mehdi. Qom: Dar al-Saghlain Publications. (Text in Persian).